

VAŽNOST KVALITETE SAMOPOIMANJA I PREDODŽBE BUDUĆNOSTI ZA RAZVOJ I OČUVANJE PSIHOSOCIJALNE OTPORNOSTI ADOLESCENATA

KRISTINA URBANČ

*primljeno: studeni 2000.
prihvaćeno: siječanj 2001.*

Izvorni znanstveni članak

UDK: 316.356

159.95

Istraživanjem se željelo utvrditi postoji li razlika u percepciji vlastite budućnosti između srednjoškolaca s obzirom na iskustvo progonstva odnosno izbjeglištva te postoji li statistički značajna povezanost između kvalitete samopoimanja i kvalitete predodžbe vlastite budućnosti kao prediktorskih varijabli. Pretpostavili smo da će pozitivnija predodžba o sebi biti statistički značajno povezana s kvalitetnijom, pozitivnijom percepcijom vlastite budućnosti. Također smo pretpostavili da će obilježje prognaničkog odnosno neprogničkog iskustva dovesti do statistički značajnih razlika u percepciji vlastite budućnosti na štetu adolescenata - prognanika i izbjeglica. Rezultati su pokazali da se uz pozitivniju sliku o sebi u sadašnjosti nadovezuje optimističnija predodžba sebe u budućnosti i obrnuto, kvalitativno lošija slika o sebi bila je povezana s pesimističnijim predodžbama budućeg života. Također se pokazalo da postoje statistički značajne razlike između prosječnih vrijednosti rezultata dviju skupina ispitanika glede varijabli koje se odnose na procjenu vlastite budućnosti. Pri tome su adolescenti redovne srednjoškolske populacije bili bezbrižniji glede razmišljanja o budućnosti, dok su adolescenti s prognaničkim i izbjegličkim iskustvom imali veća očekivanja od budućnosti u smislu očekivanja porasta kvalitete života, ostvarivanja partnerskog odnosa i sigurnosti općenito.

Ključne riječi: adolescencija, rizični i zaštitni čimbenici, samopoimanje, percepcija budućnosti

UVOD

Na razini individualnih bioloških i psihosocijalnih obilježja u okviru ekološke multi-sistemske perspektive (Fraser, 1997.) samopoštovanje, samoefikasnost i kompetentnost u normativnim ulogama se, između ostalih, smatraju bitnim zaštitnim čimbenicima. Na razini društva ti se čimbenici odnose na perspektivu zapošljavanja, školovanja, postignuća koja pojedina zajednica nudi mladima da bi razvijali kompetentnost u ostvarenju spomenutih normativnih uloga. Iako u okviru ove teorije ne pretpostavljamo, u nekom tradicionalnom smislu, da su svi rizični i zaštitni čimbenici izravni uzroci djetetova odnosno adolescentova ponašanja i razvoja (Henggler i Borduin, 1990., prema Fraser, 1997.) pojedine čimbenike možemo smatrati svojevrsnim "oznakama" odnosno signalima koji obilježavaju promjenu statusa

problema. Takvi signali ukazuju na potrebu za intervencijom kako bi se spriječio daljnji razvoj poremećaja u ponašanju. Očuvanje psihičkog integriteta i uspješno uspostavljanje ravnoteže među potrebama pojedinca važno je za izgradnju slike o samom sebi i za predodžbe o vlastitoj budućnosti. Kvaliteta samopoimanja i postavljanje određenih pozitivnih ishoda u budućnosti općenito su neophodni za razvoj manifestnih oblika otpornosti u nepovoljnim uvjetima odrastanja (rat i progonstvo te znatno lošiji poslijeratni egzistencijalni uvjeti). Zanimalo nas je stoga kako su se ti uvjeti odrazili na samopoimanje mladih i njihove predodžbe o budućnosti, te razlikuju li se te predodžbe s obzirom na izloženost prognaničkim odnosno izbjegličkim iskustvima.

* Kontakt adresa: Studijski centar socijalnog rada, Nazorova 51, Zagreb